

Pregled edukativnih aktivnosti Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Pripremio: Radoslav Marjanović, Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centar) u tekućoj 2016. godini ima preko 150 edukativnih aktivnosti planiranih u skladu s Programom početne obuke i programom stručnog usavršavanja (u daljem tekstu: Program), koji se realizuje zajedno s Centrom iz Republike Srpske (u daljem tekstu: Centar RS) i Pravosudnom komisijom Distrikta Brčko BiH (u daljem tekstu: Komisija) u preko 20 zajedničkih aktivnosti, koje su uobičajena praksa tokom proteklih godina, dok ostale seminare ovaj Centar radi sam ili s partnerima iz zemlje i inostranstva.

Edukacija se odvija svakodnevno kroz seminare, savjetovanja, okrugle stolove i radionice, gdje se angažovanjem primarno domaćih eksperata, mahom sudija i tužilaca svih nivoa, realiziraju određene teme, uz pomoć profesora pravnih i drugih fakuleta, advokata, notara i pripadnika policijskih struktura.

Još uvijek su dragocjena pomoć, iskustvo i dobra praksa eksperata iz bliže i šire regije, koji zajedno s domaćim i međunarodnim organizacijama vrše obuku kroz pet posebnih i paralelnih programa.

Najbitnija obuka je **inicijalna** ili **početna obuka** za stručne saradnike i stručne savjetnike sudova i tužilaštava koji imaju položen pravosudni ispit i pripremaju se za buduće funkcije sudija ili tužilaca. Oni prolaze trogodišnji Program koji sadrži četiri modula u svakoj godini, a svaki od 12 modula traje po dva dana. Provođenje Programa početne obuke je počelo 2009. godine, a od mjeseca septembra kreće sedma generacija (2016/18.), dok u prvom polugodištu 2016. godine polaznici treće godine (2014/16.) i polaznici druge godine (2015/17.) prolaze kroz svoja četiri modula.

Treća godina pohađa seminare: Modul III – „Alternativno rješavanje sporova, medijacija i arbitraža“, 28. i 29. aprila; Modul IV – „Nosioci pravosudne funkcije i društvo“, 25. i 26. maja, čime je ova generacije završila svoje obaveze. Druga godina pohađa seminare: Modul III – „Krivična oblast“, 28. i 29. aprila. Modul IV – „Izvršna i upravna oblast“, 26. i 30. maja, te će treću godinu nastaviti u 2017. godini. Prva godina pohađa seminar: Modul I – „Nosioci pravosudne funkcije i društvo“, 1. i 2. septembra, i dalje seminare u oktobru, novembru i decembru.

Obuka za **pripravnike** u pravosudnim institucijama u Federaciji Bosne i Hercegovine obuhvatila je tri seminarara, od kojih je prvi u mjesecu septembru (8. septembra), pod nazivom „Etički standardi nosilaca pravosudnih funkcija“. Ova početna tema ima veliki značaj za sve pripravnike, bez obzira da li rade u sudovima ili tužilaštvima, odnosno na krivičnom ili nekom drugom referatu. Etički kodeks kao prethodno pitanje važan je segment u njihovoj daljoj naobrazbi, koja traje godinama nakon diplomiranja.

U okviru **komplementarne obuke** koja nije obavezna – a ponuđena je svim stručnim saradnicima i stručnim savjetnicima koji rade i dalje u tom statusu pri sudovima i tužilaštvima – nude se četiri seminarara koji predstavljaju dalju nadogradnju u edukaciji. Ovi polaznici su završili početnu obuku i njima se nude složenije teme, koje su aktuelne i čine njihovu specijalističku obuku interesantnijom,

kao što su seminari: "Odnos izvršnog i parničnog postupka u Federaciji Bosne i Hercegovine", 12. i 13. maja i "Tehnike rješavanja stresnih situacija u radu", 3. juna.

U okviru specijalističke obuke za **novomenovane sudije i tužioce**, čija obuka traje godinu dana od dana imenovanja, a obaveza potrebnih dana je osam u minimumu, obuhvata pored preporučenih seminara (kojih je više od potrebnog minimuma) i pravo izbora među svim drugim edukativnim aktivnostima. Te preporuke su posebno označene u Programu na kraju opisa svakog seminara koji za svaku edukativnu aktivnost obuhvata mjesto, datum, broj učesnika, cilj i metodologiju koja se želi ostvariti. Program je dostupan na internet stranici: www.fbih.cest.gov.ba

Kontinuirana ili permanentna obuka se odvija pretežno u sopstvenoj organizaciji Centra, a uključuje seminare, okrugle stolove i savjetovanja iz svih oblasti procesnog, materijalnog prava i vještina, uz obaveznu realizaciju tema iz evropskog prava, ljudskih prava, krivičnog prava, radnog prava, privrednog prava, te posebnih tema.

Kao posebno značajne izdvajamo sljedeće seminare u narednom periodu:

Evropsko pravo: „Pravo potrošača i pravo konkurencije u BiH i EU“, 7. i 8. juna.

Ljudska prava: „Pravo na slobodu i sigurnost ličnosti“ – član 5 EKLJP-a, krajem maja; „Pravo na pravično suđenje i izvršenje sudskih odluka“ – član 6 EKLJP-a, krajem juna i početkom jula i „Pravo na privatnost i pravo na porodični život“ – član 8 EKLJP-a, krajem septembra; „Antidiskriminaciono pravo, primjeri iz prakse i procesno dokazivanje diskriminacije“, 12. i 13. maja u saradnji s Fondacijom Heinrich Böll; „Antidiskriminaciono i krivično pravo: suzbijanje diskriminacije i nasilja nad LGBT osobama u BiH – Iskustva u Bosni i Hercegovini i regiji“, Jahorina, 9. i 10. maja, u saradnji sa Sarajevskim otvorenim centrom, te „Primjena članova 3, 5, 6 i 8 EKLJP-a u krivičnom postupku“, 19. i 20. maja, u saradnji s Vijećem Evrope, kao zajednička aktivnost dva Centra i Komisije.

Krivično pravo: „Mjere obezbjeđenja prisustva osumnjičenog i nesmetano vođenje postupka“, 2. septembra (preporučeno novomenovanim sudijama i tužiocima); „Posebne istražne radnje“, 9. i 10. maja; „Glavni pretres“, 23. maja; „Pismena izrada presude – krivična oblast“, 7. septembra; „Krivična djela iz oblasti poreza i carina“, 26. maja; „Visokotehnoški kriminal“, 31. maja; „Krivična djela počinjena iz mržnje“, Banja Luka 21. juna i Sarajevo 21. septembra, u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH; i „Finansijski kriminal: Istrage i dokazivanje krivičnih djela s finansijskim elementom“, 5. i 6. aprila u saradnji s USAID-om.

Međunarodno humanitarno pravo – ratni zločini: „Upravljanje sudskim ročištima i postupkom u predmetima ratnih zločina“, 14. i 15. juna, u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH, a kao zajednička aktivnost oba Centra i Komisije.

Nadalje, Centar i u 2016. godini provodi specijalističku obuku za sudije i tužioce iz oblasti primjene **Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku** (*Službene novine FBiH*, broj 7/14), sa sljedećim programom:

I cjelina: „Međunarodni standardi u zaštiti maloljetnika i odredbe ovog Zakona u krivičnom postupku“, 5. septembra; II cjelina: „Psihologija maloljetnika i krivična djela počinjena na štetu djece“, 6. septembra, dok su III i IV cjelina planirane za mjesec oktobar. **U oblasti tretiranja malodobnih osoba organizuje se poseban seminar:** „Djeca svjedoci i žrtve u krivičnim postupcima“, 27. maja i 10. juna.

Centar provodi također mnogobrojne seminare u saradnji s međunarodnim organizacijama i u okviru posebnih projekata, kao što su:

U saradnji s **OPDAT-om**: „Istraga i procesuiranje slučajeva korupcije“, 18. i 19. maja, te 15. i 16. juna i „Profesionalna etika“, 21. i 22. septembra.

U okviru projekta: „**Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa**“ „Otkrivanje i procesuiranje krivičnih djela korupcije“, 1. juna i „Pojavni oblici privrednog kriminala i način njihovog dokazivanja“, 25. maja.

Specijalizacija tužilaca (2016/17.): „Kibernetički kriminal“, 10. i 11. maja, (te još tri dana obuke u oktobru i decembru, jer su ovo petodnevni seminari) i „Korupcija“, 1. i 2. juna i 20. i 21. septembra (peti dan u oktobru).

U okviru projekta: „**Jačanje lokalnih kapaciteta u Federaciji BiH u borbi protiv korupcije i teških oblika kriminala putem oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnom djelom**“ u saradnji s Centrom za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu (CPRC), u pet četverodnevni regionalnih seminara.

Građansko pravo: „Praksa Vrhovnog suda FBiH i kantonalnih sudova iz građanske oblasti“, 16. i 17. maja i 26. i 27. septembra; „Zakon o zabrani diskriminacije i međunarodni standardi koji se odnose na diskriminaciju“, Travnik, 8. juna i Cazin, 21. septembra; „Tehnike izrade presude u građanskim stvarima“, 30. maja (za novoimenovane sudije); „Zakon o parničnom postupku“, Bihać, 11. maja; „Tumačenje i primjena Zakona o stvarnim pravima“, 13. i 14. juna u saradnji s Fondacijom IRZ; „Ugovorna odgovornost za štetu“, 9. septembra; „Naknada štete“, 5. i 6. maja. i „Međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima“ 15. i 16. septembra.

Radno pravo: „Novi Zakoni iz oblasti radnog prava“, Mostar, 9. maja i Tuzla 13. maja, u saradnji s Evropskom komisijom.

Privredno pravo: „Mjenica“, 7. septembra i „Pravo osiguranja kredita“, 8. septembra; „Novi Zakon o privrednim društvima“ u tri regionalna jednodnevna seminara: Mostar 11. maja; Bihać, 24. maja; i Sarajevo, 2. juna.

Porodično pravo: „Bračna stečevina“, 9. juna.

Izvršno pravo: „Aktuelna pitanja iz izvršnog postupka“, 19. i 20. septembra – aktivnost za novoimenovane sudije.

Upravno pravo: „Sistem socijalne zaštite“, 23. septembra i „Okrugli stol iz upravne oblasti: Praksa Vrhovnog suda FBiH i RS i kantonalnih i okružnih sudova“, 7. i 8. aprila, uz podršku Evropske komisije.

Vanparnični postupak: „Posebni vanparnični postupci“, 24. maja – aktivnost za novoimenovane sudije.

Informatičke obuke: „Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima“ – OSNOVNA EDUKACIJA, 18. maja – za novoimenovane sudije i tužioce.

Posebne teme: „Pravosuđe i mediji“, 9. juna – za novoimenovane sudije i tužioce.

Obuka u saradnji s projektom Osiguranje pristupa pravdi za svjedoke/žrtve, kroz jačanje postojećih i uspostavljanje novih mreža podrške svjedocima širom BiH, u saradnji s NVO „**Vive žene**“ iz Tuzle. Kroz tri modula, za sudije i tužioce iz devet kantona i Distrikta Brčko BiH. Seminar traje tri dana za svaki od tri modula.

U okviru **projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa (2015-2018.)**: „Proaktivna uloga šefova sudskih odjeljenja u vođenju odjeljenja“, 22. septembra u saradnji s VSTV-om BiH i „Upravljanje sudskim postupkom“, 17. maja.

I, za kraj, dva Centra i Komisija organizuju zajedničke aktivnosti, koje su postale sastavni dio Programa za početnu obuku i stručno usavršavanje već duži niz godina:

I Tradicionalno savjetovanje iz krivične oblasti u Neumu od 1. do 4. juna, koje je međunarodnog karaktera, tematski ove jubilarne godine (15. susret) obuhvata teme organizovanog kriminala i korupcije, oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim djelom, te azila i zaštite ljudskih prava migranata, kao i druge aktuelne teme iz krivične oblasti. Pored sudija i tužilaca svih nivoa iz cijele Bosne i Hercegovine, ovom najvećem edukativnom skupu u našoj zemlji prisustvuju i advokati i pripadnici policijskih struktura, te pravobranioци i pravници iz privrednih i drugih organizacija.

II U mjesecu septembru je planirano deveto tradicionalno Savjetovanje tužilaca u organizaciji Udruženja tužilaca Federacije BiH u Neumu.

III Tradicionalno Savjetovanje iz građanske oblasti u Neumu u mjesecu junu u organizaciji Sveučilišta u Mostaru.

IV Savjetovanje iz porodičnog prava u organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru. Ove godine se održalo 1. i 2. aprila pod nazivom „Pravna zaštita odraslih osoba – Međunarodni naučni skup – Dani porodičnog prava“.

Sva četiri pomenuta savjetovanja predstavljaju zajedničke aktivnosti dva Centra i Komisije i ulaze u obaveznih tri dana minimalne obuke za sve sudije i tužioce u Bosni i Hercegovini.